

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP NHẪM PHÁT TRIỂN DU LỊCH DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG VÀ DUY TRÌ PHÁT TRIỂN MẪU DU LỊCH DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG TỈNH LÂM ĐỒNG

CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS TO DEVELOP TOURISM BASED ON THE COMMUNITY AND MAINTAIN DEVELOPING TOURISM FORM BASED ON LAM DONG PROVINCE

Trần Đăng Ninh

Công ty Trách nhiệm hữu hạn Một thành viên Đầu tư phát triển Bưu Long dangninh1@gmail.com

Tóm tắt: Du lịch cộng đồng là loại hình du lịch được phát triển trên cơ sở các giá trị văn hóa của cộng đồng, do cộng đồng dân cư quản lý, tổ chức khai thác và hưởng lợi. Việc phát triển loại hình du lịch này bên cạnh vấn đề giải quyết việc làm, tăng thu nhập cho người dân địa phương còn giúp phát triển bền vững môi trường tự nhiên cùng các giá trị văn hóa bản địa. Đây là loại hình du lịch gắn kết việc tham quan danh lam thắng cảnh với các hoạt động văn hóa, xã hội, tìm hiểu cuộc sống của người dân bản địa. Du lịch dựa vào cộng đồng do chính cộng đồng người dân phối hợp tổ chức, quản lý, làm chủ để đem lại lợi ích kinh tế và bảo vệ được môi trường chung thông qua việc giới thiệu với du khách các nét đặc trưng của địa phương.

Từ khóa: Du lịch cộng đồng, du lịch cộng đồng tại Lâm Đồng.

Chỉ số phân loại: 3.2

Abstract: Community tourism is a type of tourism developed on the basis of the cultural values of the community, exploited and benefited by the community. The development of this type of tourism in addition to job creation and income generation for local people also helps to sustainably develop the natural environment and indigenous cultural values. This is a type of tourism that links the visit to scenic places with cultural and social activities, understanding the lives of indigenous people. Community-based tourism is organized, managed and mastered by the community itself to bring economic benefits and protect the common environment through the introduction of the features of the local people. direction.

Keywords: Community tourism, community tourism in Lam Dong.

Classification number: 3.2

1. Giới thiệu

Du lịch cộng đồng đang là tiềm năng kinh tế to lớn đối với một số địa phương vùng cao nói chung và Lâm Đồng nói riêng. Tỉnh Lâm Đồng đã và đang đưa hình ảnh du lịch vùng cao đến với các vùng miền khác trên đất nước cũng như đến với bạn bè các nước trong khu vực và trên thế giới. Việc khảo sát các tour, tuyến du lịch ngày càng được chú trọng, nhằm tạo ra các tour thật sự mang lại hiệu quả trong khai thác cũng như mang đến sự hài lòng cho du khách khi đến với Lâm Đồng. Tuy nhiên, chính quyền địa phương và người dân nơi đây vẫn chưa khai thác tiềm năng và giá trị của thiên nhiên, văn hóa nơi này mang lại. Từ đó chưa phát huy được hết hiệu quả đối với du lịch trong tỉnh, ngoài ra, sự trùng lặp trong xây dựng và phát triển các sản phẩm du lịch ở các địa phương tại tỉnh cũng làm ảnh hưởng đến

sự phát triển du lịch chung của toàn tỉnh, làm giảm sức cạnh tranh dẫn tới suy giảm hiệu quả kinh doanh du lịch của tỉnh nhà. Vì thế cần phải có công tác đánh giá hiện trạng, tiềm năng của du lịch cộng đồng tại tỉnh để sớm đề ra các giải pháp nhằm phát triển thị trường, xúc tiến quảng bá thương hiệu du lịch để góp phần phát triển bền vững du lịch tỉnh Lâm Đồng.

2. Đánh giá hiện trạng và tiềm năng du lịch dựa vào cộng đồng tỉnh Lâm Đồng

Lâm Đồng là một trong năm tỉnh thuộc Tây Nguyên có nhiều tiềm năng để phát triển du lịch cộng đồng. Những năm gần đây, Lâm Đồng đã tổ chức nhiều sự kiện du lịch, văn hóa, thể thao, nhằm giới thiệu những điểm đến cùng các phong tục, tập quán văn hóa đặc sắc của đồng bào dân tộc thiểu số bản địa.

Một số điểm du lịch cộng đồng như: Làng K'Long (làng Con Gà) thuộc xã Hiệp An, huyện Đức Trọng; Khu du lịch núi Lang Biang ở thị trấn Lạc Dương, huyện Lạc Dương; Khu du lịch Vườn quốc gia Bidoup – Núi Bà, huyện Lạc Dương và huyện Đam Rông, ...thu hút đông đảo du khách trong và ngoài nước. Nhiều lễ hội văn hóa truyền thống như: Lễ hội cồng chiêng, lễ hội thác Pongour, lễ hội đâm trâu, lễ cúng thần suối, lễ mừng lúa mới, ...của người K'Ho, M'Nông, Chu Ru, Mạ...cũng rất hấp dẫn khách tham quan. Nhờ làm tốt công tác quảng bá và phát triển du lịch, chỉ trong ba tháng đầu năm 2016, Lâm Đồng đã đón hơn 1,3 triệu lượt du khách, tăng 10,9% so với cùng kỳ năm 2015. Doanh thu từ các hoạt động du lịch ước đạt 2.376 tỷ đồng.

Thời gian vừa qua, loại hình du lịch dựa vào cộng đồng ở Lâm Đồng - với phương châm ba cùng “cùng ăn, cùng ở, cùng làm” dần xuất hiện và trở thành sự lựa chọn mới của nhiều du khách. Loại hình du lịch cộng đồng mang lại cho du khách những trải nghiệm nhiều hơn về cuộc sống của người dân tộc bản địa tại Lâm Đồng. Ngoài ra, với loại hình du lịch này, chính người dân bản địa tại Lâm Đồng được tham gia trực tiếp vào các hoạt động du lịch, quảng bá phong tục tập quán của dân tộc mình và thu được các lợi ích kinh tế - xã hội từ các hoạt động du lịch, đồng thời chịu trách nhiệm bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, môi trường và văn hóa địa phương. Lâm Đồng sở dĩ có thể phát triển loại hình du lịch cộng đồng là do:

Về điều kiện khí hậu: Nằm trên cao nguyên Lâm Viên với độ cao khoảng 1.500m so với mực nước biển, Đà Lạt - Lâm Đồng có khí hậu trong lành, mát mẻ, cảnh quan thiên nhiên thơ mộng đã tạo nên địa hình cảnh quan, hệ sinh thái độc đáo, đa dạng, là điểm tham quan hấp dẫn đối với du khách. Lâm Đồng còn có điều kiện tự nhiên và thổ nhưỡng lý tưởng để phát triển ngành nông nghiệp, đặc biệt là nông nghiệp công nghệ cao - đây là nguồn tài nguyên du lịch đang được khai thác để hình thành một mô hình du lịch mới (du lịch nông nghiệp) đáp ứng nhu cầu tham quan trải nghiệm của du khách.

Về tài nguyên du lịch tự nhiên: Lâm Đồng có vị trí vô cùng thuận lợi về sự kết nối với các tour du lịch cộng đồng giữa các tỉnh Tây Nguyên với các tỉnh Đông Nam bộ và Duyên hải miền Trung. Với địa hình phần lớn là các cao nguyên (Lâm Viên, Di Linh và một phần Mơ Nông) và đất đỏ bazan màu mỡ, kết hợp với điều kiện khí hậu cận nhiệt đới núi cao quanh năm mát mẻ, là điều kiện thuận lợi để tỉnh phát triển các vùng chuyên canh cây công nghiệp lâu năm (cà phê, chè, dâu tằm...), các vùng chuyên canh hoa ôn đới, các vườn cây ăn trái và phát triển rừng. Với tiềm năng này, có thể phát triển tour du lịch cộng đồng tham quan trải nghiệm các vườn rau, vườn hoa, vườn cây ăn trái, lưu trú dưới tán rừng...Ngoài ra, trên địa bàn tỉnh Lâm Đồng có nhiều sông, suối và các thác nước đẹp cũng là tài nguyên du lịch quan trọng để khai thác phục vụ du khách tham quan, trải nghiệm các loại hình du lịch gắn với cộng đồng dân cư như: Du lịch thể thao giải trí, du lịch mạo hiểm, du lịch khám phá và tìm hiểu về đồng quê...Tuy nhiên theo tài liệu của ngành lâm nghiệp tỉnh Lâm Đồng từ trước năm 2000 thì sau giải phóng năm 1975 nội thành Đà Lạt có 38.000 ha rừng thông, đến năm 1995 chỉ còn 14.000 ha. Hiện nay đã có những thống kê mới nhưng có lẽ là số lượng rừng thông và cây thông trong nội thành và xung quanh Đà Lạt ngày càng suy giảm quyết liệt. Điều này từ các nguyên nhân, tuy nhiên không do nhu cầu làm chất đốt của người dân như trước đây mà là nhu cầu phát triển của các doanh nghiệp khai thác gỗ ngày càng lớn; nhu cầu mở rộng sản xuất nông nghiệp và nhu cầu xây dựng nhà cửa, công trình...

Về tài nguyên du lịch nhân văn: Lâm Đồng là một vùng đất có lịch sử hình thành và phát triển lâu đời với sự góp mặt của trên 43 cộng đồng nhiều dân tộc như: Kinh, K'ho, Mạ, Lạch, Nùng, Tày, Churu, M'Nông... Lâm Đồng có sự đa dạng màu sắc văn hóa. Di sản văn hóa của các dân tộc bản địa như K'Ho, Mạ, Churu... đang được bảo tồn và là sản phẩm du lịch hấp dẫn cùng các cộng đồng dân tộc thiểu số ở phía Bắc di cư vào (người Mường, Thái...). Mỗi cộng đồng dân tộc thiểu số có những nét riêng về lối sống, kiến trúc nhà ở, phong tục, tập quán, lễ hội và các hoạt động

sản xuất làng nghề truyền thống của mình. Nơi đây còn lưu giữ nhiều dấu tích văn hoá, lịch sử của các dân tộc. Đó là những công cụ lao động, dụng cụ gia đình, đồ trang sức cá nhân... Bảo tàng Lâm Đồng hiện nay lưu giữ hơn 15.000 hiện vật độc đáo và quý hiếm. Văn học dân gian của Lâm Đồng khá phong phú, nghệ thuật ở Lâm Đồng được hình thành trên nền văn hoá Việt với những nét đặc sắc được thể hiện qua những phong tục, tập quán văn hoá của các dân tộc thiểu số bản địa. Sự phối hợp giữa các yếu tố văn hoá này với nhau tạo thành nét riêng cho văn hoá Lâm Đồng nói chung và nghệ thuật nói riêng. Điều này cuốn hút du khách đến tìm hiểu, tham quan và trải nghiệm cuộc sống của những người nông dân trồng rau, hoa, tìm hiểu về hoạt động sản xuất, canh tác và tham gia cùng gia đình người dân các hoạt động nông nghiệp. Ngoài ra khách du lịch còn được khám phá đời sống văn hóa đặc sắc của cư dân bản địa.

Về giao thông: Phương tiện giao thông đến Đà Lạt – Lâm Đồng ngày càng thuận tiện hơn. Hệ thống đường bộ cũng được mở rộng và nâng cấp đáng kể nhằm phục vụ nhu cầu lưu thông của người dân và tạo điều kiện thuận lợi cho nhu cầu đi lại của du khách. Những năm qua, du lịch Lâm Đồng nói chung đã có những đóng góp tích cực vào việc tăng trưởng kinh tế - xã hội của tỉnh, từng bước khai thác và tôn tạo tài nguyên du lịch, đa dạng hóa các loại hình du lịch nhằm thu hút du khách, góp phần tạo việc làm cho người lao động địa phương.

Kết cấu hạ tầng giao thông tuy đã được quan tâm đầu tư nâng cấp nhưng vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển của nền kinh tế địa phương, trong đó có du lịch. Nguyên nhân cơ bản của những khó khăn trên là do việc nhận thức về du lịch và phát triển du lịch trong các ngành, địa phương và cộng đồng chưa được đồng bộ và thống nhất. Mặc dù trong quá trình phát triển du lịch cộng đồng tại tỉnh Lâm Đồng vẫn còn nhiều khó khăn nhưng trên tổng thể có nhiều điều kiện thuận lợi và cơ hội để phát triển.

Mặc dù là loại hình du lịch mới phát triển thời gian gần đây, nhưng du lịch cộng đồng đã nhận được sự quan tâm sâu sắc của các cấp

lãnh đạo, chính quyền địa phương và người dân tại Lâm Đồng, đã có những đề án nghiên cứu nhằm xây dựng các mô hình du lịch dựa vào cộng đồng cách hợp lý và mang lại hiệu quả. Hiện có ba mô hình du lịch cộng đồng tại Lâm Đồng: Du lịch cộng đồng gắn với các hoạt động sản xuất nông nghiệp, du lịch cộng đồng gắn với làng nghề truyền thống và du lịch cộng đồng gắn với hoạt động thường ngày của các cộng đồng dân tộc thiểu số.

Sản phẩm du lịch: Chưa được phong phú, thiếu các khu vui chơi giải trí về đêm, khu du lịch mang bản sắc văn hóa dân tộc chưa thực sự hấp dẫn, sản phẩm còn trùng lặp. Phần lớn sản phẩm nông nghiệp mới chỉ đáp ứng nhu cầu tham quan, ăn uống, trải nghiệm của du khách ở mức đơn giản, chưa tận dụng được hết lợi thế để thu hút du khách, cũng như tăng khả năng chi tiêu từ khách qua khai thác các dịch vụ bổ trợ; vấn đề tiếp thị, quảng cáo sản phẩm nông nghiệp chưa được chú trọng; nhiều nông hộ chủ yếu chú ý việc tạo ra sản phẩm, ít quan tâm đến vấn đề tiếp cận thị trường, cũng như kỹ năng phục vụ du lịch nông nghiệp; nguồn nhân lực còn thiếu và yếu... Đặc biệt, việc liên kết phát triển du lịch nông nghiệp giữa các địa phương trong tỉnh và giữa các tỉnh trong vùng còn hạn chế. Nhiều khu, điểm du lịch được giao diện tích theo quy hoạch rất lớn nhưng thực tế khai thác và quản lý lại rất nhỏ do bị lấn chiếm làm nhà ở hoặc sản xuất nông nghiệp. Cụ thể: Khu Du lịch (KDL) thác Cam Ly được giao 37,57 ha nhưng chỉ khai thác 2,6 ha; KDL thác Voi được giao 58,3 ha, thực tế chỉ quản lý 1 ha; KDL hồ Than Thở được quy hoạch 118 ha, bị lấn chiếm chỉ còn 39 ha, ...Diện tích thực tế bị thu hẹp so với diện tích được giao đã ảnh hưởng đến tiến trình thực hiện các dự án du lịch, trước hết là không thể hoàn thiện quy hoạch tổng thể. Nhiều khu, điểm du lịch không tiến hành đầu tư nâng cấp, gây lãng phí nguồn tài nguyên du lịch và ảnh hưởng đến thương hiệu du lịch của địa phương. Bên cạnh đó, trong thời gian qua, tại nhiều khu, điểm du lịch đã dễ xảy ra tình trạng bán hàng rong, hàng lưu niệm, chèo kéo du khách như KDL thác Prenn, KDL Thung Lũng Tình Yêu..., gây mất an ninh trật tự và mỹ quan đô thị. Tính đến nay, các khu, điểm

du lịch trên địa bàn mới chỉ có 26/32 cơ sở có nhà vệ sinh công cộng nhưng hầu hết đang bị xuống cấp trầm trọng.

Các mô hình du lịch cộng đồng tại Lâm Đồng dù mới nhưng đã bước đầu mang lại hiệu quả trong việc thu hút khách du lịch và tác động tích cực đến đời sống kinh tế của người dân địa phương. Huyện Lạc Dương là một trong số địa phương ở tỉnh chủ trương phát triển loại hình du lịch này. Để tạo điều kiện phát triển, các địa phương trên địa bàn tỉnh đã tập trung đẩy mạnh xã hội hóa, phát triển các nghề thủ công và các dịch vụ phục vụ du lịch, bên cạnh đó bước đầu đầu tư xây dựng các khu, điểm vui chơi giải trí, các loại hình hoạt động văn hóa nhằm thu hút và giữ chân du khách. Tổ chức thí điểm mô hình du lịch cộng đồng ở các địa phương tiêu biểu và đối với các mô hình thành công, sẽ tiếp tục cho nhân rộng thêm trên một số địa bàn lân cận như tại Lạc Dương đầu tư xây dựng hai mô hình DLCĐ tại thôn Đưng K'Si - xã Đa Chais và khu dân cư mới xã Đa Nhim.

Khách du lịch đến Lâm Đồng có thể trải nghiệm các sản phẩm du lịch như tham quan trại rau, hoa, các vườn dâu, cam, ... ở đây du khách được ngắm vườn, xem qui trình trồng và chăm sóc. Ở một số xã du khách được tham quan vườn cà phê, tận mắt xem cách thu hoạch, rang xay và cách chế biến của người dân, ...có thể nói du lịch cộng đồng là loại hình mới phát triển nhưng đã nhận được sự quan tâm đặc biệt từ du khách. Bên cạnh những mặt tích cực, việc phát triển các mô hình du lịch cộng đồng trong thời gian qua cũng gặp không ít khó khăn. Một phần vì là hình thức hoạt động mới nên vẫn chưa được tuyên truyền sâu rộng đến người dân, việc tổ chức của người dân địa phương còn nhỏ lẻ, manh mún chưa có sự tập trung, việc liên kết giữa chính quyền – người dân địa phương – các công ty du lịch vẫn còn giới hạn.

Về tiềm lực của tỉnh: Vị trí địa lý, địa hình thuận lợi, cùng với những tài nguyên về tự nhiên, văn hóa xã hội đã tạo được lợi thế trong đa dạng hóa các loại hình, sản phẩm du lịch cộng đồng. Thành phố Đà Lạt được xem là một trong những thành phố du lịch của cả nước, đã và đang được đầu tư phát triển, hàng

năm Đà Lạt thu hút một lượng lớn khách du lịch, đây là một trong những thế mạnh để thông qua đó giới thiệu hình ảnh du lịch cộng đồng nói riêng, du lịch nói chung của tỉnh Lâm Đồng. Bên cạnh đó, điểm yếu trong phát triển du lịch cộng đồng hiện tại đó là sự liên kết giữa các cá nhân, tổ chức trong xây dựng hiệu quả các mô hình du lịch, cơ sở hạ tầng vẫn còn chưa hoàn thiện, nguồn nhân lực còn chưa đáp ứng được thực tế phát triển, việc qui hoạch sản xuất còn manh mún dẫn đến sự trùng lặp và người dân vẫn còn chưa biết đến lợi ích của phát triển loại hình du lịch này.

Thời gian gần đây du lịch gắn với cộng đồng ngày càng được chú trọng phát triển và nhận được sự quan tâm của tất cả các địa phương, vùng miền trên cả nước. Luật Du lịch năm 2017 đã chính thức thông qua với nhiều điểm mới, một trong những điểm mới của Luật là Nhà nước sẽ tạo điều kiện khuyến khích sự tham gia của cộng đồng dân cư vào phát triển du lịch, đây là cơ hội để Lâm Đồng phát triển. Những năm gần đây Lâm Đồng đã tổ chức nhiều sự kiện văn hóa, thể thao để thông qua đó giới thiệu các phong tục tập quán văn hóa đặc sắc của cộng đồng các dân tộc đến với du khách. Lâm Đồng trong những năm gần đây cũng thu hút được nhiều dự án đầu tư về du lịch. Tuy nhiên trong quá trình phát triển loại hình du lịch cộng đồng, Lâm Đồng phải đối mặt với vấn đề phát triển đi đôi với bảo vệ môi trường, việc liên kết giữa các cá nhân trong phát triển du lịch cũng như liên kết với các khu vực lân cận vẫn chưa thật sự hiệu quả, làm thế nào để đa dạng hóa các loại hình, sản phẩm du lịch để có được sản phẩm đặc thù, có sức cạnh tranh và thu hút, giữ chân được du khách vẫn còn là một câu hỏi lớn. Với những lợi thế của mình về địa hình, điều kiện tự nhiên, điều kiện kinh tế xã hội Lâm Đồng có thể phát triển thành công loại hình du lịch gắn với cộng đồng. Việc phát triển du lịch cộng đồng chất lượng cao theo yêu cầu mới đặt ra: Phát triển “du lịch thông minh”, “du lịch an toàn, bền vững” đối với tỉnh Lâm Đồng trong những năm qua thực sự chưa ổn. Vẫn còn nhiều hạn chế, yếu kém, bất cập trong công tác quản lý, điều hành của các cơ quan Nhà nước đối với du lịch; tư duy kinh doanh chộp giật theo kiểu “ăn xổi ở thì” của một số doanh

nghiệp; hiện tượng “chặt chém”, bắt chẹt, thậm chí hành hung khách du lịch vẫn còn; thực trạng “cò” trong hoạt động du lịch vẫn tồn tại; đặc biệt là thiếu sự an toàn tính mạng cho du khách khi tham gia các hoạt động du lịch thể thao mạo hiểm... Tất cả những tồn tại và hạn chế này chung quy từ nhân tố con người - nguồn nhân lực du lịch chưa thực sự đảm bảo. Để làm được điều này trong thời gian sắp tới cần có sự hỗ trợ từ các cơ quan, chính quyền địa phương, sự hợp tác tích cực của người dân địa phương cùng với sự ủng hộ, cộng tác từ phía các doanh nghiệp và cũng cần những chính sách, định hướng đúng đắn từ các cơ quan Nhà nước. Tin chắc rằng với xu hướng hội nhập quốc tế và những lợi ích thiết thực từ du lịch cộng đồng mang lại trong tương lai có thể phát triển thành công loại hình du lịch này.

3. Giải pháp nhằm phát triển du lịch dựa vào cộng đồng và duy trì phát triển mẫu du lịch cộng đồng tỉnh Lâm Đồng

Để du lịch cộng đồng phát triển mạnh và có đóng góp tích cực trong hoạt động du lịch tại Lâm Đồng, việc tìm ra các giải pháp để khắc phục những mặt hạn chế hiện tại cũng như củng cố và phát huy hơn nữa những thế mạnh sẵn có là điều hết sức cần thiết. Một trong những điều đầu tiên cần quan tâm đó là sự kết nối giữa ba chủ thể trong du lịch cộng đồng là chính quyền địa phương – người dân – các đơn vị tổ chức du lịch. Cần xác định rõ ràng nhiệm vụ và lợi ích của ba chủ thể trên trong việc tham gia khai thác, tổ chức và quản lý loại hình du lịch này. Cần chú trọng xây dựng và hoàn thiện cơ sở vật chất kỹ thuật (nhà nghỉ, bến bãi, trang thiết bị khác phục vụ cho du lịch,...), quy hoạch các tuyến điểm du lịch cộng đồng sao cho hợp lí, tránh sự trùng lặp, không tạo được sức hút đối với du khách.

Thứ nhất: Bảo vệ và khai thác nguồn tài nguyên du lịch hợp lý, bảo tồn giá trị văn hóa, đảm bảo được tính bền vững của việc phát triển du lịch cộng đồng: Cộng đồng địa phương là người sở hữu các tài nguyên tự nhiên và nhân văn. Sự tham gia của cộng đồng địa phương vào bảo vệ tài nguyên giúp họ nhận thức được vai trò trong việc bảo vệ tài nguyên du lịch; đồng thời có tác dụng to lớn

trong việc giáo dục du khách có hành vi, ứng xử thân thiện với môi trường và tài nguyên của địa phương. Khi người dân có việc làm, thu nhập, đặc biệt từ du lịch, họ sẽ có tinh thần trách nhiệm cao hơn với tài nguyên của địa phương mình. Bảo vệ và khai thác nguồn tài nguyên hợp lý không phải là việc làm của riêng cá nhân hay tổ chức mà là sự chung tay của cả cộng đồng. Cần phải kêu gọi, tuyên truyền người dân địa phương cũng như du khách; cần có quy chế rõ ràng và chặt chẽ trong công tác thanh kiểm tra.

Một thành phần khác không thể thiếu trong việc bảo vệ nguồn tài nguyên của địa phương là khách du lịch. Để du khách phát huy vai trò tích cực đó thì du khách phải được diễn giải để hiểu thêm về tài nguyên, môi trường sinh thái và văn hóa tại địa phương. Ngoài ra, du khách cũng phải được khuyến khích tham gia vào các chương trình trồng cây xanh, góp phần nâng cao ý thức cho cả du khách và người dân địa phương. Những việc này không những giúp du khách nhận thấy trách nhiệm của mình trong việc giữ gìn và bảo vệ nguồn tài nguyên mà còn mang lại niềm vui và những kỷ niệm đáng nhớ trong chuyến đi. Triển khai khôi phục các lễ hội truyền thống và các điệu hát dân gian truyền thống. Du khách sẽ rất hài lòng khi một địa điểm, bên cạnh các giá trị thiên nhiên hoang sơ lại được thưởng thức những nét khác lạ về văn hóa.

Để bảo tồn văn hóa và để văn hóa trở thành tài nguyên du lịch, chúng ta có thể tiến hành các hoạt động: Thành lập những đội văn nghệ tập luyện, biểu diễn phục vụ khách du lịch, tăng thêm thu nhập cho cuộc sống; xem hoạt động biểu diễn văn hóa như là một cách sinh hoạt văn hóa để gìn giữ cho các thế hệ mai sau và làm phong phú đời sống tinh thần của người dân; hoàn thiện hệ thống các văn bản pháp quy về khai thác tài nguyên du lịch, bảo tồn các giá trị văn hóa và bảo vệ môi trường. Các ngành, các cấp cần có sự phối hợp chặt chẽ, khẩn trương và đồng bộ hơn trong việc tôn tạo các di tích lịch sử, văn hóa, bảo tồn làng nghề thủ công...

Thứ hai: Tạo nguồn nhân lực địa phương: Trong các công tác quản lý, con

người đóng vai trò đặc biệt quan trọng. Vì vậy, quản lý Nhà nước về du lịch nói chung và du lịch cộng đồng nói riêng cần có những giải pháp thiết thực để nâng cao năng lực các cán bộ các cấp như mở lớp tập huấn nghiệp vụ quản lý Nhà nước về du lịch hoặc đưa cán bộ đi tham quan, trao đổi kinh nghiệm về công tác quản lý, xây dựng mô hình du lịch cộng đồng hiệu quả ở những địa phương khác trong và ngoài nước.

Về công tác đào tạo nhân lực, chủ yếu là người dân địa phương trực tiếp tham gia làm du lịch, cần nâng cao đào tạo những vấn đề như: Khuyến khích người dân phát huy sự thân thiện, mến khách, đồng thời tổ chức những khóa đào tạo ngắn hạn về nghiệp vụ du lịch, giao tiếp ứng xử và ngoại ngữ; đào tạo, truyền đạt một cách đơn giản, ngắn gọn, dễ hiểu những kiến thức cơ bản về du lịch, du lịch cộng đồng, điều kiện, nguyên tắc cũng như các vấn đề liên quan đến loại hình du lịch cộng đồng; nâng cao nhận thức về việc phát huy, bảo tồn, giữ gìn tài nguyên du lịch. Đối với từng địa bàn, cần có những lớp học để giới thiệu về giá trị tài nguyên du lịch của địa phương, cách khai thác các giá trị đó và yêu cầu về việc bảo tồn, giữ gìn, phát huy các tài nguyên du lịch; người dân địa phương cần được đào tạo về cách nói trong giao tiếp, thái độ và hành động đón tiếp khách du lịch.

Đào tạo về kinh doanh du lịch. Giúp người dân địa phương có thể phân tích, dự đoán thị trường cung và cầu; hiểu được nhu cầu của khách du lịch từ đó xây dựng và cải thiện sản phẩm đáp ứng nhu cầu khách; nhận biết được vị trí sản phẩm trên thị trường; xác định mức giá phù hợp; có đủ hiểu biết và khả năng để ký kết hợp đồng hoặc quan hệ đối tác với các công ty du lịch và các đối tác liên quan...

Đào tạo ngoại ngữ: Nhằm nâng cao trình độ ngoại ngữ cho người dân địa phương, tạo điều kiện để họ có thể giao tiếp được với du khách, đặc biệt là một số ngôn ngữ thông dụng như tiếng Anh, Pháp... Vì hiện nay thị trường khách du lịch nước ngoài muốn thực hiện các tour du lịch cộng đồng đang có xu hướng phát triển nhiều hơn.

Đào tạo cho người dân những nội dung

về các quy định và hoạt động lưu trú của du khách: Phòng cháy chữa cháy và những quy định cụ thể đối với khách du lịch nhằm tạo điều kiện cho người dân nắm và thực hiện tốt các quy định theo pháp luật...

Thứ ba: Vốn đầu tư là vấn đề cần thiết, quyết định tất cả các hoạt động quản lý, hỗ trợ, đào tạo, thanh kiểm tra: Tỉnh có thể huy động nguồn vốn từ các doanh nghiệp, đặc biệt là các doanh nghiệp kinh doanh lữ hành trên địa bàn bằng cách hợp tác đôi bên cùng có lợi như: Có những cơ chế, chính sách thông thoáng, giúp tạo điều kiện cho doanh nghiệp mở những tour tuyến đến địa phương cho khách du lịch; kêu gọi sự giúp đỡ của các doanh nghiệp nhằm đề cao loại hình du lịch có trách nhiệm. Bằng hình thức này không những nước ta sẽ có khả năng nhận được sự giúp đỡ về tài chính của doanh nghiệp, khách du lịch mà còn có cơ hội nhận được những tư vấn quý báu của họ trong việc phát triển du lịch cộng đồng theo hướng bền vững. Bên cạnh đó, có thể tận dụng một số quỹ cộng đồng để làm nguồn vốn cho địa phương. Nguồn vốn này tuy không nhiều nhưng nếu sử dụng hợp lý cũng sẽ có tác dụng thay đổi bộ mặt du lịch của đất nước. Cần xem xét kỹ lưỡng việc phân bổ số vốn vào những hạng mục cần được đầu tư: Đầu tư vào cơ sở hạ tầng để cải thiện chất lượng cuộc sống cho cộng đồng địa phương, đồng thời phát triển du lịch như đường giao thông, chợ, các khu du lịch, bảo vệ môi trường cảnh quan, tôn tạo các di tích lịch sử, bảo vệ rừng ...

Thứ tư: Một trong những điều quan trọng trong phát triển loại hình du lịch này đó là việc nâng cao ý thức cộng đồng: Các cán bộ quản lý Nhà nước nên tiếp cận với trường thôn - người có uy tín và tầm ảnh hưởng lớn đến cộng đồng địa phương tổ chức họp nhóm với cộng đồng giới thiệu cho người dân địa phương về du lịch cộng đồng, lợi ích của du lịch cộng đồng đối với dân cư địa phương. Tổ chức các chuyến tham quan đến các địa phương khác - những nơi có mô hình du lịch cộng đồng để tạo điều kiện cho người dân học hỏi kinh nghiệm trong hoạt động kinh doanh, gìn giữ bản sắc văn hóa truyền thống, giữ gìn vệ sinh môi trường, bảo vệ tài nguyên thiên

nhiên và giao tiếp tốt với khách. Đề cao vai trò của cộng đồng dân cư trong việc lập kế hoạch, đưa ra những quy tắc, những hình phạt đối với những hành động làm ảnh hưởng đến việc phát triển du lịch cộng đồng của địa phương như hành động đeo bám khách, bán hàng kém chất lượng cho khách du lịch.

Thứ năm: Để hình ảnh du lịch của tỉnh được nhiều người biết đến cần có các hoạt động quảng cáo và xúc tiến hiệu quả: Xây dựng website về các hình thức phục vụ du lịch, bao gồm thông tin về: Các tuyến điểm du lịch hấp dẫn; các cơ sở lưu trú và ăn uống trong đó có địa chỉ và hình ảnh để khách du lịch tiện lựa chọn và liên hệ. Bên cạnh đó, trang web này còn cần được dịch ra nhiều thứ tiếng trên thế giới như: Anh, Pháp, Đức, Nhật... nhằm hướng tới những thị trường thường quan tâm đến loại hình du lịch cộng đồng. Xúc tiến qua các hội chợ, hội nghị và hội thảo nhằm cho du khách biết đến loại hình du lịch cộng đồng còn khá mới mẻ này. Xúc tiến qua các phương tiện thông tin đại chúng: Làm phim quảng bá phát trên đài truyền hình trong và ngoài nước, viết bài, ảnh, phóng sự đăng tải trên báo chí Trung ương, địa phương trong nước và ngoài nước.

Thứ sáu: Vai trò quản lý Nhà nước cũng giữ một vị trí quan trọng, để thúc đẩy du lịch phát triển cần có những cơ chế khuyến khích sự tham gia của cộng đồng địa phương: Các chính sách về ưu tiên, miễn giảm thuế, không thu thuế với các sản phẩm thủ công của cộng đồng dân cư địa phương sản xuất ra để phục vụ cho khách du lịch; cùng với những trường thôn, ban quản lý du lịch cộng đồng của xã tổ chức các sự kiện văn hóa tôn vinh những bản sắc văn hóa, khuyến khích người dân tham gia các phong trào văn nghệ của địa phương góp phần lưu giữ các giá trị truyền thống của mỗi dân tộc. Ngoài ra, cần phải có những cơ chế chính sách dài hạn như các quy định về vấn đề bảo vệ môi trường, bảo vệ tài nguyên du lịch hợp lý, các quy chế ban quản lý du lịch cộng đồng luôn được xem xét và thay đổi phù hợp với từng địa phương và từng giai đoạn cụ thể.

4. Kết luận

Với những lợi thế của mình về địa hình, điều kiện tự nhiên, điều kiện kinh tế xã hội Lâm Đồng có thể phát triển thành công loại

hình du lịch gắn với cộng đồng. Để làm được điều này trong thời gian sắp tới cần có sự hỗ trợ từ các cơ quan, chính quyền địa phương, sự hợp tác tích cực của người dân địa phương cùng với sự ủng hộ và cộng tác từ phía các doanh nghiệp và cũng cần những chính sách, định hướng đúng đắn từ các cơ quan Nhà nước thông qua một số giải pháp được đề xuất như sau: Tạo sự kết nối giữa ba chủ thể trong du lịch cộng đồng là chính quyền địa phương – người dân – các đơn vị tổ chức du lịch; bảo vệ và khai thác nguồn tài nguyên du lịch hợp lý, bảo tồn giá trị văn hóa, đảm bảo được tính bền vững của việc phát triển du lịch cộng đồng; tạo nguồn nhân lực địa phương thông qua việc tăng cường đào tạo và chiêu mộ nhân tài trong khắp cả nước; vốn đầu tư là vấn đề cần thiết, quyết định tất cả các hoạt động quản lý, hỗ trợ, đào tạo, thanh kiểm tra...; để hình ảnh du lịch của tỉnh được nhiều người biết đến cần có các hoạt động quảng cáo và xúc tiến hiệu quả và một trong những điều quan trọng trong phát triển loại hình du lịch này đó là việc nâng cao ý thức cộng đồng□

Tài liệu tham khảo

- [1] Viện nghiên cứu phát triển du lịch, *Báo cáo tổng hợp “Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn 2030*, Nhà xuất bản Lao động, Hà Nội;
- [2] Viện chiến lược phát triển, Bộ kế hoạch Đầu tư, *Các vùng, tỉnh, thành trực thuộc Trung ương: Tiềm năng và triển vọng đến năm 2020*, Nhà Xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội 2009.
- [3] World Economy Forum, *The Travel & Tourism Competitiveness Report 2013 – Reducing Barriers to Economic Growth and Job Creation*.
- [4] World Travel & Tourism Council “*Travel & Tourism, Economic Impact 2013, Viet Nam*”.
- [5] Quyết định số 201/QĐ – TTg về phê duyệt “*Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*”.
- [6] Cơ quan Ngôn luận Tổng cục du lịch – Bộ VH-TT-DL, *Lâm Đồng cần bổ sung nhân lực du lịch chuyên nghiệp*, Thanh Dương Hồng.
- [7] Lâm Đồng Online, *Cần giữ gìn và phát triển tài nguyên du lịch đặc trưng của tỉnh Lâm Đồng*, Nguyễn Trọng Hoàng.
- [8] Tạp chí tài chính – Cơ quan thông tin của Bộ tài chính, *Để du lịch Lâm Đồng hấp dẫn du khách trong và ngoài nước*, Lê Thanh.

Ngày nhận bài: 27/9/2019

Ngày chuyển phản biện: 1/10/2019

Ngày hoàn thành sửa bài: 21/10/2019

Ngày chấp nhận đăng: 28/10/2019